

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Certamen Oratorivm De Militari Gloria Inter septem Milites Hispanvm, Germanvm, Francvm, Italvm, Polonvm, Belgam, Hungarvm

Vernulaeus, Nicolaus

Coloniae, 1623

Oratio V. Poloni Militis

[urn:nbn:de:bsz:31-107383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-107383)

reponit. Hæc Italarum est summa Gloria, quod quemadmodum Orbem olim nostrum vicerunt, ita nouum alium vincendum per Christophorum Columbum Ciuem suum inuenerunt & eius armis superari posse ostēderunt. Sed nimis fortasse multa, ubi dubia esse Gloria non potest. Tredecim aliquando Franci cum Italis itidem tredecim in arenam, vt suæ Genti armorum Gloriam affererent, apud Barlettam inspectante magno Consaluo descenderunt, victi illi à nostris sunt, & capti: Descendant in eandem arenam quicumque alij volent, vincuntur à nobis & militarem Italis Gloriam relinquent. DIXI.

ORATIO V.
POLONI MILITIS.

Polonorum hodie si quis militare fortasse virtutem ignoret, Sarmatas antiquos cogitet, Sarmatae olim eramus, qui hodie Poloni: illorum robur, & inuisita fortitudo, nostra est posterorū infracta virtus. Illi erant, (cogitate Polonos) quos Danubio prohibere Cæsari Augusto tam felici tamque victorioso Imperatori satisfuit; quos tangere ausus non erat, quos ne armis inquietaret, Lentulum Legatū suum admonuit, quod arma ipsi vellent, pacem non intelligerent. Ita Romanæ fortunæ terminus

Sarma-

Sarmatæ, præsci nimirum Poloni, extiterunt. Ita, inquam, nulla Gens vnquam Sarmatis, seu Polonis nostris bellicofior aut fuit, aut esse potest, qui omnibus aëris iniurijs, frigidibus, tempestatibus, caloribus, & quibuslibet alijs discriminibus maiores, perque ipsa incedentes pericula Fortunam ipsam omni ætate superauerunt, Romanorum magnitudinem semper contempserunt. Quod cum non ignoraret Poëtarum ingeniosissimus Ouidius, cum apud maiores nostros in Polonia nostra exularet, ita de ijs ad superbos illos Urbis Romanæ Proceres pro singulari miraculo scribebat.

*Maxima pars hominum, nec te pulcherrima
curat*

Roma, nec Ausonij militis arma timet.

Dant illis animos arcus, plenaq; phætræ,

Quamq; libet longis cursibus aptus equus.

Quodq; sitim didicere diu tolerare, famemq;

Quodq; sequens nullas hostis habebit aquas.

Ea quippe est Polonorum natura, ut dura quadam indole fortes sint, & heroica generositate animosi. Non nos pericula terrent, non voluptates frangunt. Qui mollis ac delicatus est, Polonus non est. Mori honeste ac gloriose, est apud nos immortalitatem sibi comparare; turpiter vero ac per dedecus vitam retinere, quavis etiam peius est morte, omnes
igno-

ignominia fugimus, & armis vindicamus, nostrum nemo mortem fugit, omnes vltro etiam per arma quaerunt. Neq; sane haec noua vobis videri debent. Ita nascimur Poloni omnes, vt ex matrum nostrarum vteris militares nobiscum animos in lucem adferamus; atq; vbi disciplina seuerior parentum ac popularium accessit, animosq; paulatim firmavit, ita validi & apti ad ardua quaecunque reddimur, vt non magis armorum fremitus, quam foliorum strepitum curemus. Et vero quomodo natura militares Poloni non essent, qui non tantum patribus vere viris & timoris expertibus, sed bellicosis etiam matribus nascuntur? In Polonia olim nostra nubere foeminae fas non erat, nisi tres prius hostes in praelio prostrauisset. Quam legem, aut certe consuetudinem etsi postea tanquam nimis rigidam sustulit Piaustus, naturam tamen & virtutem non sustulit, quam ita in filios suos parentes transmittunt, vt nemo nascatur Polonus, qui non idem nascatur bellicosus. Magnum hoc sane Naturae beneficium. Tot enim hostibus ferocissimis, Turcis, Moschouitis, Tartaris circumsepti ducere hunc spiritum non possemus, nisi & natura & arte Milites essemus. Sed quoniam de Belli Gloria hodie certamus, etsi illam, Bellatorum omnium iudicio teneamus, videte vos tamen illam, cognoscite, iudicate,

C

ac

50 CERTAMEN NATIONVM
ac tandē cedite. Vna quasi in tabula intueri
vos putate ex vna parte octoginta strenuis-
simorum Bellatorum millia, tot aliquando
Basilius Moschouitæ Dux aduersus Polonos
eduxit; ex alterâ Polonorū copias tam exi-
guas, vt Moschouitæ abacturos se flagris pec-
cudum more Polonos iactitarent. Quid de-
inde vero? Ventum ad manus est, collata Du-
cibus Constantino Ostrogio, & I. Suirzouio
sunt signa, pugnatū est, ex Moschouitis cæsa
quadraginta millia, capta sunt quinq; è no-
stris desiderati vix aliqui tandem fuerunt.
Aliã videte rursus tabulã, & in ea Moscho-
uitarum ducenta millia, Lituatorū nostro-
rum ac Polonorum triginta. Miscetur arma,
cōfligitur, cadunt è Moschouitis millia no-
naginta, è nostris Milites tātum viginti. Su-
pra fidē videri potest, sed huius testis est Til-
mannus, alterius Cromerus. Sanè supra ho-
minum omnium opinionem virtute sua no-
stri Duces excellunt, Ducibus ipsis ceteri qui
militant vix profecto sunt inferiores. Quā-
ta Gloria est Polonicæ virtutis in Ziemoui-
to primo, qui Hūgaros, Bohemos, Cassubios
Pomeranos grauissimis bellis attriuit & tri-
butarios Polonis effecit? Quanta gloria no-
strorum armorū est in Boleslao Chrobri, qui
Boleslaum Bohemiæ Regem fudit, cepit, ex-
secuit? qui Iarosslaum Russum subegit? qui
Prutenos & Saxones coercuit? Quis vnquam
glō-

gloriosior in armis Boleslao tertio Rege nostro fuit, qui quinquagies collatis cum hoste signis pugnavit, & toties constante fortuna triumphavit? Sensit victoriosam eius manū Henricus Quartus Imperator, qui pro iniquissimis, quas illi proponebat, pacis conditionibus, miserabilem suorum Germanorum stragem accepit. Sed nec in his tantum stetit nostræ Gentis gloria. In ipsum summæ gloriæ domicilium evasit Sigismundus Primus, qui & acquirere regna potuit, & contēnere. Daniæ, Sueciæ, Bohemiæ, Hungariæq; regna contempfit; Prussiam atque Liuvoniæ Provincias ab Imperio Germanico auulſas Coronæ Polonicæ adiecit. Nec illi cum imbellibus aliquibus populis bella fuerunt; cum immanibus Turcis, & vicit; cū ferocissimis Tartaris, & triumphavit; cum potentissimis Moschouitis, & superavit, bella fuerunt. Equidem multoties animus fuit Germanis, pro Prussia Liuvoniæq; arma in Polonos mittere, verum cum toties tot exercitus suos ab illis frangi repelliq; intelligerent, nihil sanè Germanorum Imperatores tentare sunt ausi. Et verò quid aduersus Polonicam Nobilitatem tandē sperarent? Sigismundus Augustus cū in Comitij de Craconia Principe Regni vrbe muniēda aliquādo retulisset generosè sanè & gloriosè Poloni Nobiles, sua pectora Regno defendēdo sufficere, responderunt.

derunt. Et quisquam aduersus huiusmodi Nobilitatem quicquam auderet? Audeo dicere, & vobis omnibus audientibus liberè dicam, quod si Potentissimus Poloniae Rex solos Regni sui Nobiles, qui priuatis sumptibus pro Regno militare sunt adstricti, & qui cogi ad centum quinquaginta millia lenioris & grauioris armaturæ possunt, in aciem educeret, nullus in orbe toto Rex esset, qui eius sustinere impetum auderet. Omnem illi, quantumuis innumerum exercitum fugarent, dissiparent, funderent, confunderent. Neque illis pro Deo, Religione, ac Rege animus deest: ideoque instituit Mieczislaus, vt dum Euangelium operante rebus sacris Sacerdote recitaretur, omnes virilis sexus gladiū è vaginâ medium stringerent, sicq; omnibus, se pro Christiana Religione mori paratos esse, testarentur. Et verò quis est Catholicorum hodie, qui non Polonos tanquam Romanæ Religionis Propugnatores honoret? Illam Deus in nostram dedisse Clientelam videtur, vt cū ab Oriente ac Septentrione ferocissimæ sint Gentes, & infensissimi Christianorum Hostes, nos in Regno nostro, tanquam in communi propugnaculo eam aduersus Barbarorum omnium immanitatem fulminatricibus & inuictis armis nostris propugnaremus. Sint efferatissimi Turcæ, & Orbis Imperium spe
sua

sua deuorent, ij tamen Polonorum arma reformidant. Sint Tartari plulquam Barbari & animos armis habeant duriores; ij tamen Polonorum aciem non ferunt. Sint alij quicumque Christiani nominis hostes pugnacissimi, audacissimi, impetuosiissimi, ij tamen Martium Poloniae nostrae Populum exhortescunt. Quãquam quis ita potens & immanis esse potest, quem Cosaccorum nostrorum inuicta virtus nõ deterreat? ij sunt, qui Turcarum potentiam suis armis sistunt, qui Tartarorum impetus vi sua retundunt, qui Moschis terrorem incutiunt. Ij sunt, qui metus omnis expertes hostium omniũ Barbaroũ & Hæreticorum arma rident, conatus eludunt, potentiam contemnant. Ij sunt, qui elapso nuper anno cum copias suas nostris copijs iunxissent, tres gloriosissimas de Turcis victorias nobiscũ reportauerunt, & parua manu de numerosissimis eorum exercitibus triumphauerunt. Senferunt vini eorum Morau non ita pridem, & sero suam à Cæsare defectionem deplorauerunt. Senferunt Silesij, & quorumuis hostium potius, quam Cosaccorum experiri furorẽ optarent. Senferunt Bohemi, quo suo ac quanto damno, nõ ignorât. Habent illi in gladijs suis mortem, quam certissimam effundunt, in animis mortis contemptum. Prædam volunt & hostium sanguinem, aliud nihil. Supra aurum,

argentum & gemmas animos habent. Vnde cum Iuonico bello hostium Dux captus ingentem pro liero summam offerret, nimirum sexies librati in statera corporis pondus, bis auro, ter argento, semel margaritis appensum polliceretur, illos tamē inuictos & immobiles Cosaccorum animos non permouit; sanguinem dare & vitam debuit. Cæterorum Poloniae nostræ militum gloriam innumerè loquuntur ac testatur victoriæ, quarum obliuisci posterorum memoria nō potest. Illa sub Lesco Nigro celeberrima, quæ à paucissimis nostris Iazigum extinctæ sunt penitus reliquit, cæsa Lituanorum quatuordecim millia, ne vnus è Polonis desideratus. Illa sub Vladislao sanè admiranda, qua Crucigerorum quadraginta millia profligauimus, triginta tantum gregarios Milites & Nobiles duodecim amisimus. Illa iterū sub Vladislao atque iterum aduersus Crucigeros penè profecto supra fidem, cum hostium quinquaginta millia ceciderunt, quadraginta millia cum signis vno & quinquaginta in potestatem captiuitatemq; venerunt. Quid dicā de Generosissimo Glinccio, qui septem Equitum Polonorum millibus viginti Barbarorum millia cecidit, totidem in vincula coniecit? Quid de Fortissimo Ioanne Tarnouio, qui Valachorum duo & viginti millia quatuor nostrorum millibus profligauit,

eorum-